

OMAKOTILIITON LAUSUNTO

Lausuntopyyntö/asiantuntijakutsu Talousvaliokunta
ke 22.3.2017 klo 11

U 6/2017 vp ja U 7/2017 vp (sähkön sisämarkkinat)

- Omakotiliiton mielestä Energiaunionin ja energia- ja ilmastopolitiikan primääri tavoite ilmastonmuutoksen hillintä energiatehokkuutta parantamalla, kasvihuonekaasuja vähentämällä ja uusiutuvaa energiaa lisäämällä on kannatettava.
- **Omakotiliitto kannattaa vahvasti asiakasnäkökulman korostamista ja peräänkuuluttaa erityisesti kuluttajien kustannusten alentamista.** Kuten direktiiviluonnoksessakin todetaan, ”Euroopan kansalaiset käyttävät merkittävän osan tuloistaan energiaan”. Ylipäätään suomalaiset kotitaloudet käyttävät keskimäärin liki 27 prosenttia käytettävissä olevista tuloistaan asumismenoihin (Pellervon Taloustutkimus). Lämmitys- ja käyttösähkön osuus pientaloasukkaan asumismenoista on reilu puolet.
- **Suomessa ollaan sähkömarkkinoiden sekä järjestelmien edelläkävijöitä erityisesti tiedonvaihdon osalta.** Muun muassa Työ- ja elinkeinoministeriö on asettanut työryhmän selvittämään älyverkkojen mahdollisuuksia sähkömarkkinoille. Sen tehtävänä on luoda yhtenäinen näkemys tulevaisuuden älyverkoista sekä selvittää ja esittää konkreettisia toimia, joilla älyverkot voivat palvella asiakkaiden mahdollisuuksia osallistua aktiivisesti sähkömarkkinoille ja edistää yleisesti toimitusvarmuuden ylläpitoa.
- Omakotiliitto painottaakin, että EU-tason sääntelyn tulee huomioida erityisesti Suomen ja pohjoismaiden edelläkävijyys. **Tärkeintä on, että politiikkatoimien, ohjauskeinojen ja käytännön ratkaisujen tulee olla kotitalouksille ja kuluttajille kannustavia sekä kustannustehokkaita.**

YKSITYISKOHTAISET HUOMIOT

- On hyvä, että kuluttajat asetetaan keskiöön päästöjen vähentämisessä, erityisesti hajautetun energian tuotannossa ja kysyntäjoustossa. Sääntelyn ja muiden aloitteiden pohjalta pyritään **luomaan kansalaisille puitteet konkreettisten hyötyjen saavuttamiseen**. Asiakkaita halutaan siis kannustaa osallistumaan energiamarkkinoille **kysyntäjoustolla sekä tuottamalla ja varastoimalla sähköä**.
- Omakotiliitto kannattaa myös direktiivin ehdotusta siitä, että *”jäsenvaltioiden olisi myös varmistettava, että kuluttajia, jotka eivät halua osallistua aktiivisesti markkinoille, ei rangaista tästä vaan helpotetaan tietoon perustuvaa päätöksentekoa saatavilla olevista vaihtoehtoista keinoilla, jotka parhaiten soveltuvat kansalliseen markkinatilanteeseen.”* Kuluttajat ja asiakassegmentit ovat myös Suomessa hyvin erilaisessa asemassa ja **kaikilla kuluttajilla ei ole mahdollisuutta osallistua tai investoida esimerkiksi kysyntäjoustoon mahdollistavaan teknologiaan** (kustannusarvio noin 1500-2000 euroa). Esimerkiksi yksinelävä eläkeläinen kuluttaa käytettävistä olevista tuloistaan lähes 40 prosenttia asumiskuluihin (asumiskulut eivät pidä sisällänsä ruokaa, liikkumista, lääkkeitä tai muuta kulutusta).

- Ylipäättään on tärkeä huolehtia, **ettei energiaköyhyys myös lisääny Suomessa**. Kuten direktiiviluonnoksessakin todetaan, *”kotitalouksien maksamat hinnat ovat nousseet tasaisesti, koska pakolliset maksut ovat nousseet merkittävästi viime vuosina; tällaisia maksuja ovat verkkomaksut, verot ja muut maksut”*.
- Kajaanissa, sähkölämmitteisessä omakotitalossa asuva kotitalous maksaa pelkästään sähkön siirron kiinteää perusmaksua liki 30 euroa kuukaudessa, vuositasolla yli 355 euroa!
- Lisääntyvät asumiskustannukset johtavat sosiaaliturvaetuuksien tarpeen kasvuun: Kansaneläkelaitos (Kela) maksoi **asumistukia vuonna 2016 peräti 1,92 miljardia euroa ja** erilaisten asumistukien piirissä oli viime vuoden lopussa **860.000 ihmistä**.

- **Omakotiliitto kannattaa vahvasti kuluttajien oikeuksien korostamista:** saada vertailla ja valita palveluntarjoaja sekä tuotteita, tehdä sopimuksia ja vaihtaa toimittajaa. On hyvä, vaikka Suomessa kuluttajien asema on merkittävästi muita EU-maita vahvempi, että direktiivin tasolla korostetaan asiakkaiden oikeuksia.
- Omakotiliitto yhtyy valtioneuvoston kantaan myös siinä, että **laskujen selkeyteen ja sisältöön kiinnitetään huomiota, varsinkin** kun markkinoille tulee uusia palveluita, tuotteita sekä toimijoita, kuten aggregaattoreita.
- Direktiiviesitys mahdollistaisi loppukäyttäjille myös dynaamisen sähkön hintasopimuksen. Sinällensä se edistää ja ohjaa kuluttajien käyttäytymistä, mutta **Omakotiliitto esittää kuitenkin huolensa dynaamisesta hinnoittelusta. Kuluttajilla tulee olla ymmärrystä sekä mahdollisuuksia suojautua korkeilta hinnoilta.** On mahdollista, jos minkäänlaista hintakattoa ei olisi, että kuluttajat valitsisivat helpommin kiinteähintaisia sopimuksia, mikä siten vähentäisi kulutuskäyttäytymisen ohjausta.

- Energiaturroksessa fossiilisista polttoaineista siirryttäessä uusiutuvan energioiden käyttöön, muuttuu samalla energiemarkkinoiden luonne. Uusiutuvan energian tuotanto on vaihtelevampaa, huonommin ennustettavaa sekä edellyttää hajautetumpaan tuotantoa. Siksi sääntelyesitys kannustaa kotitalouksia osallistumaan markkinoille. Uutena esitetään myös energiayhteisöjen hyödyntämistä.
- **Omakotiliiton mielestä uusiutuvan energian tuotannon valinnassa (keskitetty vai hajautettu tuotanto), on olennaisinta löytää kotitaloudelle kustannustehokkain tapa.** Tästä johtuen Omakotiliitto esittää, että energiayhteisön osalta harkittaisiin sitä, että paikallinen energiayhteisö voisi tuottaa energiaa useamman kiinteistön alueella saavuttaakseen kustannustehokkuuden ja mittakaavaedut ja kansallista verkkosäätelyä tämän osalta tarkasteltaisiin uudestaan.

- Direktiiviluonnos korostaa myös älykkäitä mittausjärjestelmiä ja mittareita.
- Omakotiliitto kannattaa vahvasti valtioneuvoston kantaa, että ”*älymittareiden ja älyverkkojen toiminnallisuuksia ja ominaisuuksia asetettaessa tulee huomioida alan nopea kehitys ja vaatimusten aiheuttamat kustannukset. Mikäli jo asennetut ensimmäisen sukupolven älymittarit eivät täytä kaikkia direktiivissä säädettyjä ominaisuuksia, tulee puuttuvat ominaisuudet ottaa käyttöön seuraavan sukupolven mittareissa niiden luonnollisen uusimisaikataulun mukaisesti*”. Olennaista on huomioida **kokonaisvaltainen kustannus- ja resurssitehokkuus**.

Kiitos!

#kuluttaja keskiöön
#kannustavuus
#kustannustehokkuus

Kaija Savolainen
Toiminnanjohtaja

Omakotiliitto

Suomen Omakotiliitto ry
Asemapäällikönkatu 12 B
00520 Helsinki

Puh. 040 514 8784
kaija.savolainen@omakotiliitto.fi
www.omakotiliitto.fi

Omakotiliitto 1,1 miljoonan kotitalouden, 2,7 miljoonan perheenjäsenen sekä 0,5 miljoonan vapaa-ajan asunnon/asukkaan asialla